

MEDITERRANEAN
NETWORK OF
REGULATORY AUTHORITIES

Заступљеност и представљање жена у дневно-информативним програмима

Јануар - април 2024.

Септембар 2024.

Садржај

Део I: Увод.....	3
Део II: Методологија	5
Циљ анализе.....	6
Опсег студије	6
Дефиниција концепата	8
Део III: Резултати анализе	10
Каква је заступљеност жена у вестима?	11
Које друштвене области представљају жене које се појављују у вестима?	21
Да ли су представљене жене различитих година старости?	29
Како се представљају жена са инвалидитетом?.....	36
Део IV: Закључци	43

Део I: Увод

Родна равноправност у аудиовизуелном окружењу једна је од области којима се бави Медитеранска мрежа регулаторних органа (МНРА), која је на својој 14. пленарној скупштини (2012) усвојила [Декларацију о борби против родних стереотипа у медијима](#).

На основу ове декларације, а у циљу остваривања њених циљева, одлучено је и да се формира радна група за родна питања и медије, која је у последњих десет година објавила неколико извештаја који се фокусирају на род као заједничку нит: третирање родно заснованог насиља у вестима, заступљеност жена у спортском програму или родни стереотипи у оглашавању.

Сви ови извештаји су показали да, упркос постигнутом напретку, и даље постоји јасна разлика у погледу заступљености и представљања жена у медијима, коју треба исправити. Указивање на ову аномалију је први корак у изградњи егалитарније колективне имагинације, која доприноси искорењивању родног јаза у нашим друштвима.

У међувремену, а у претходно описаном оквиру, радна група се у септембру 2023. године договорила о изради нове студије, овом приликом о заступљености и представљању жена у дневно-информативним програмима јавних медијских сервиса у медитеранском аудиовизуелном простору.

Конкретно, у студији су учествовала следећа регулаторна тела:

Агенција за електроничке медије (АЕМ), Хрватска

Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique (Arcom), Француска

Радиодифузна агенција (ВА), Малта

Consejo Audiovisual de Andalucía (CAA), Андалузија

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), Каталонија

Entidade Reguladora para a Comunicação Social (ERC), Португалија

Регулаторно тело за електронске медије (РЕМ), Србија

Координација извештаја поверена је Каталонском аудиовизуелном савету (CAC).

Део II: Методологија

Циљ анализе

Циљ анализе је да покаже како јавни медијски сервиси представљају жене које се појављују у вестима, на основу њихове заступљености и улога које играју у различитим друштвеним областима.

Конкретно, у анализи се дају одговори на следећа питања:

1. Каква је заступљеност жена у вестима?
2. Које друштвене области представљају жене које се појављују у вестима?
3. Да ли су представљене жене различитих година старости?
4. Како се представљају жене са инвалидитетом?

Дакле, кроз одговор на ова четири питања, добија се генерална перспектива у погледу питања у којој мери је род фактор који условљава представљање жена.

Опсег студије

Опсег студије су емисије вести које се емитоване у оквиру дневно-информативних програма на јавним медијским сервисима током прва четири месеца 2024. године.

Овај опсег је, према избору сваког регулаторног тела, анализиран на један од ова два модела узорковања:

- Статистички узорак дневно-информативних програма током четворомесечног периода.
- Каталогизација једног дневно-информативног програма (са највећом гледаношћу) у следећим недељама:
 - Од 8. до 14. јануара 2024.
 - Од 12. до 18. фебруара 2024.
 - Од 18. до 24. марта 2024.
 - Од 1. до 7. априла 2024.

Табела 1. Анализиране ТВ станице

Регулаторно тело	ТВ станица
АЕМ (Хрватска)	
Arcom (Француска)	
Радифузна агенција (Малта)	
САА (Андалузија)	
САС (Каталонија)	
ERC (Португалија)	
РЕМ (Србија)	

Дефиниција концепата

Учесник: особа која се појављује на аудиовизуелном медијуму као саговорник.

Прилог: укључивање слика и/или гласа без учешћа било које врсте истовременог говора од стране медијског сервиса.

Учесталост појављивања: број пута у којима се појављује учесник и, такође, група учесника.

Род: скуп карактеристика културног порекла које се односе на обрасце понашања и идентитета на основу којих је установљена разлика између мушкараца и жена у друштвеном контексту. Додељују се вредности *женске*, *мушке* и *небинарне особе* (када је учесник дефинисан као такав у оквиру одређене вести).

Процењена старост: процењено протекло време од рођења особе до тренутка када се узима у разматрање. За потребе овог извештаја, формиране су четири велике групе на основу старости људи: деца (до 14 година); млади (15 до 29 година); одрасли (30 до 64 година); и старији (65 и више година).

Инвалидитет: присуство ограничења у активности одређене особе услед физичког или менталног поремећаја.

Друштвене области

Политика: људи који представљају политичке партије, владе или институције.

Култура: људи повезани с културним стваралаштвом или управљањем у дисциплинама као што су извођачке уметности, књижевне уметности, ликовне уметности, музика, филм или плес, између осталих. То обухвата и новинаре специјализоване за културу и друге стручњаке у овој области.

Образовање: људи који представљају област универзитетског и неуниверзитетског образовања и педагогије слободног времена или који као стручњаци учествују у вези с образовањем. Чланови удружења наставника и професора такође су обухваћени овом категоријом.

Економија и запошљавање: људи који говоре као учесници који поседују или управљају економском делатношћу или као економски стручњаци.

Здравље: лекари, медицинске сестре, здравствени техничари и фармацеутско

особље, као и други људи који раде у здравственом сектору. Ово такође укључује људе који су стручњаци или који спроводе истраживања у областима повезаним са здрављем.

Религија: свештена или несвештена лица која имају одговорности у оквиру структуре одређене верске заједнице.

Наука и технологија: професионалци и стручњаци у области научних и технолошких истраживања.

Безбедност и одбрана: припадници војске, полиције и ватрогасних служби. Ова категорија укључује и друге стручњаке из области безбедности и одбране и представнике синдиката у овој области.

Спорт: људи повезани с професионалним или аматерским спортом, представници федерација и других спортских институција и стручни људи у области спорта, као што су спортски новинари или бивши спортисти.

Друге стручне области: људи који говоре као стручњаци у областима осим оних које су описане у претходном тексту, као што су, између осталих, право, екологија или социологија.

Насумични саговорници: људи који изражавају своје расположење или мишљење у вези с одређеном темом, на основу личног искуства.

Део III: Резултати анализе

Каква је заступљеност жена у вестима?

Општа заступљеност

Подаци наведени у наставку показују, у љубичастој бољи, општи проценат жена које се појављују у свим вестима које се емитују у дневно-информативним програмима на различитим медијским кућама анализираним током прва четири месеца 2024. године.

АЕМ (Хрватска)

Arcom (Француска)

Радиодифузна агенција (Малта)

CAA (Андалузија)

CAC (Каталонија)

ERC (Португалија)

PEM (Србија)

Заступљеност у друштвеној области

Затим се приказује проценат жена које су снимљене у информативним програмима различитих телевизијских канала у свакој од друштвених области обухваћених извештајем (види одељак *Дефиниције концепата*). Величина области је повезана с укупним бројем учешћа, како за жене тако и за мушкарце.

Удео жена у свакој друштвеној области изражен је и нумерички (број приказан у средини) и графички (љубичаста трака круга).

С друге стране, оне области у којима је заступљеност жена и мушкараца око 50 процената истакнуте су тамнољубичастом бојом.

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

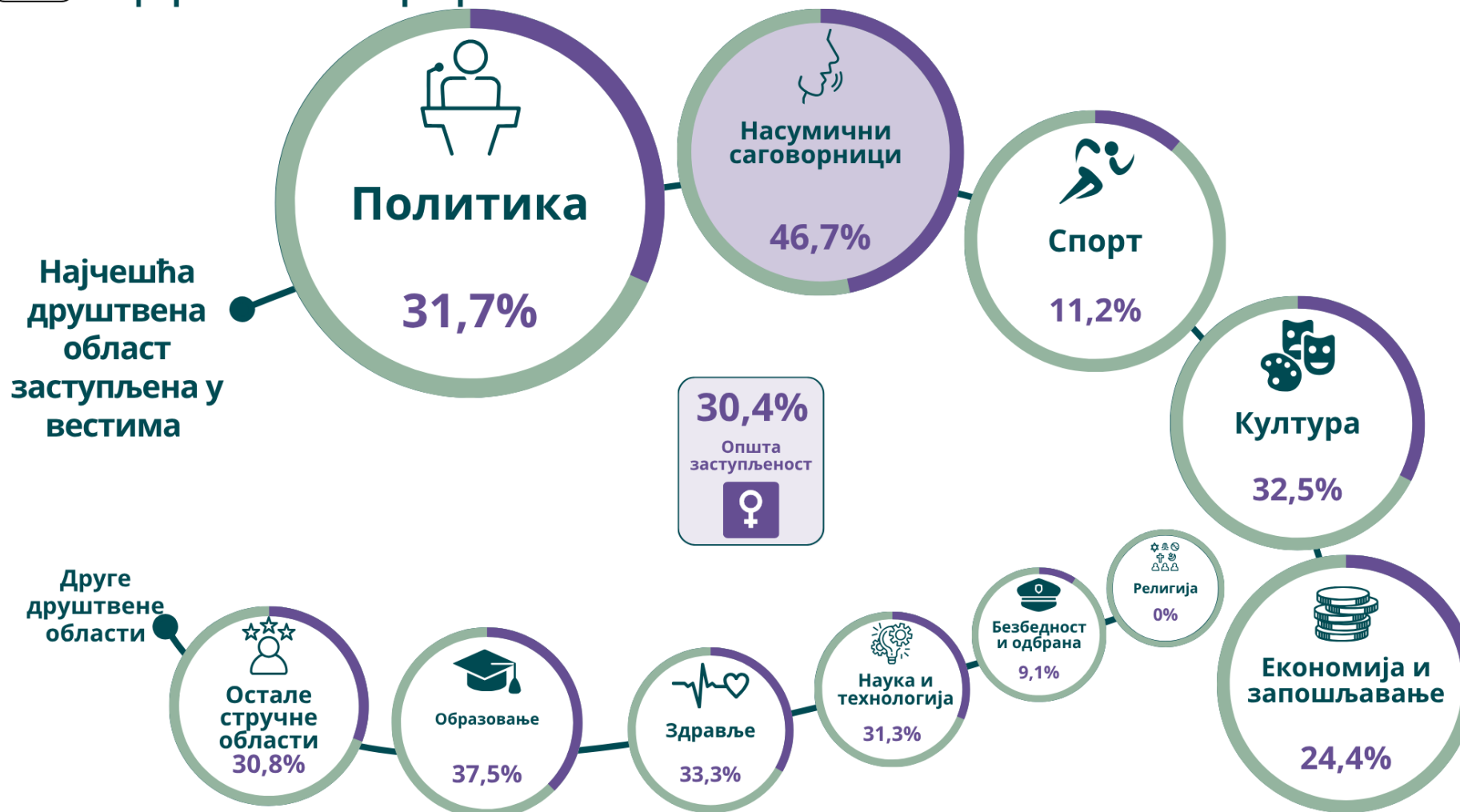

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

3 Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

Заступљеност жена у вестима по друштвеним областима у дневно информативним програмима

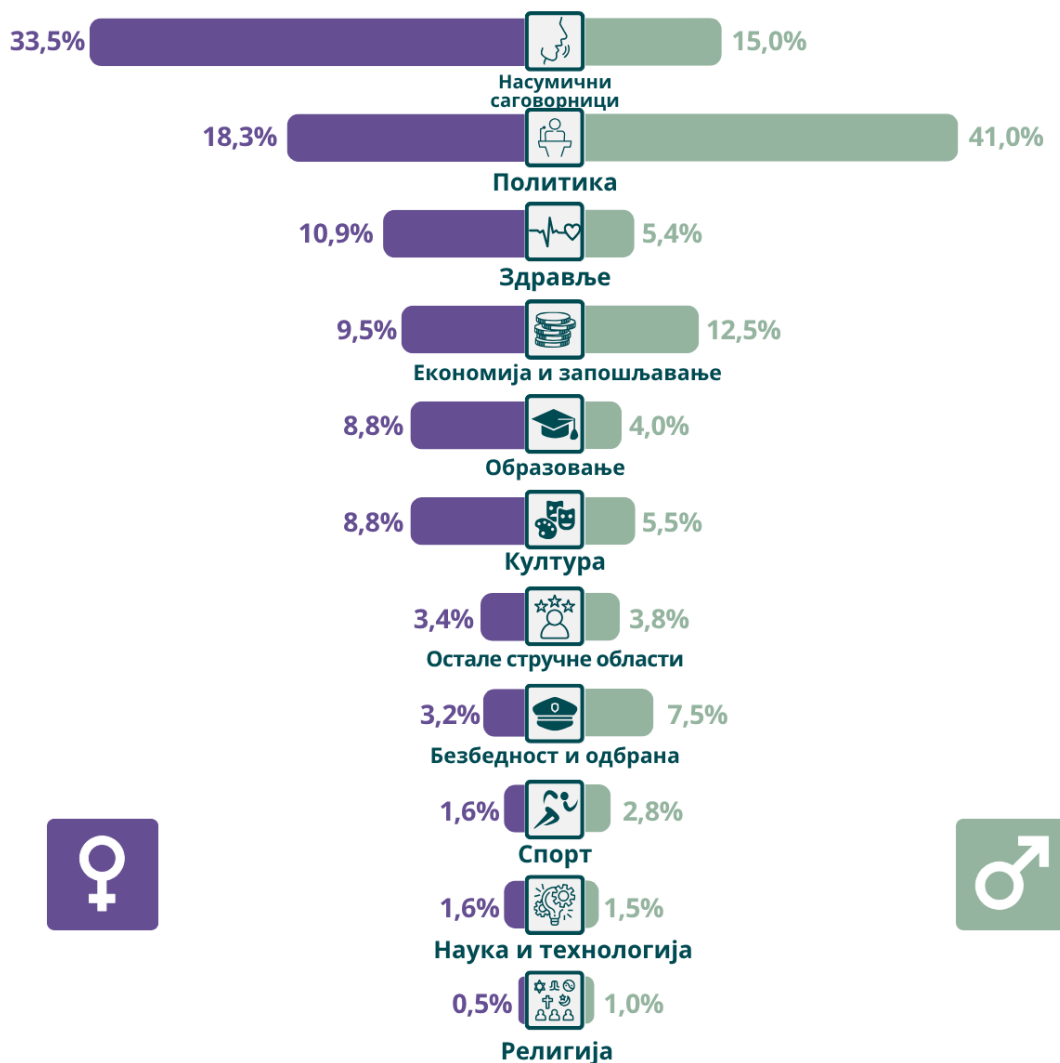
Које друштвене области представљају жене које се појављују у вестима?

Следеће слике приказују које друштвене области жене представљају када учествују у информативном програму (лева колона, љубичаста боја). Бројке изражавају проценат жена које се појављују у свакој области у укупном броју учешћа жена.

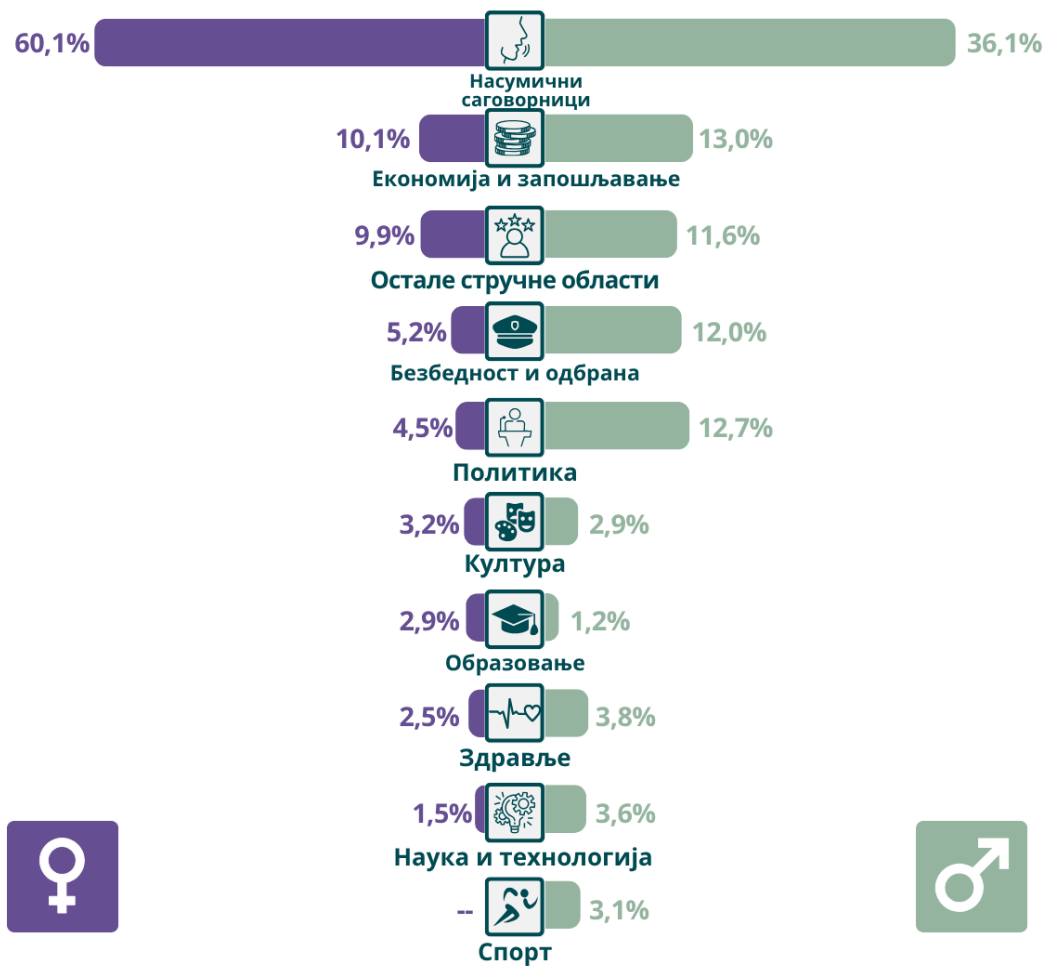
Као компаративни елемент, еквивалентни подаци који се односе на мушкарце такође су укључени (десна колона, сива боја). Веће разлике између процената жена и мушкараца за исту друштвену област могу указивати на разлике у представљању и стереотипне родне конструкте.

Друштвена област и род

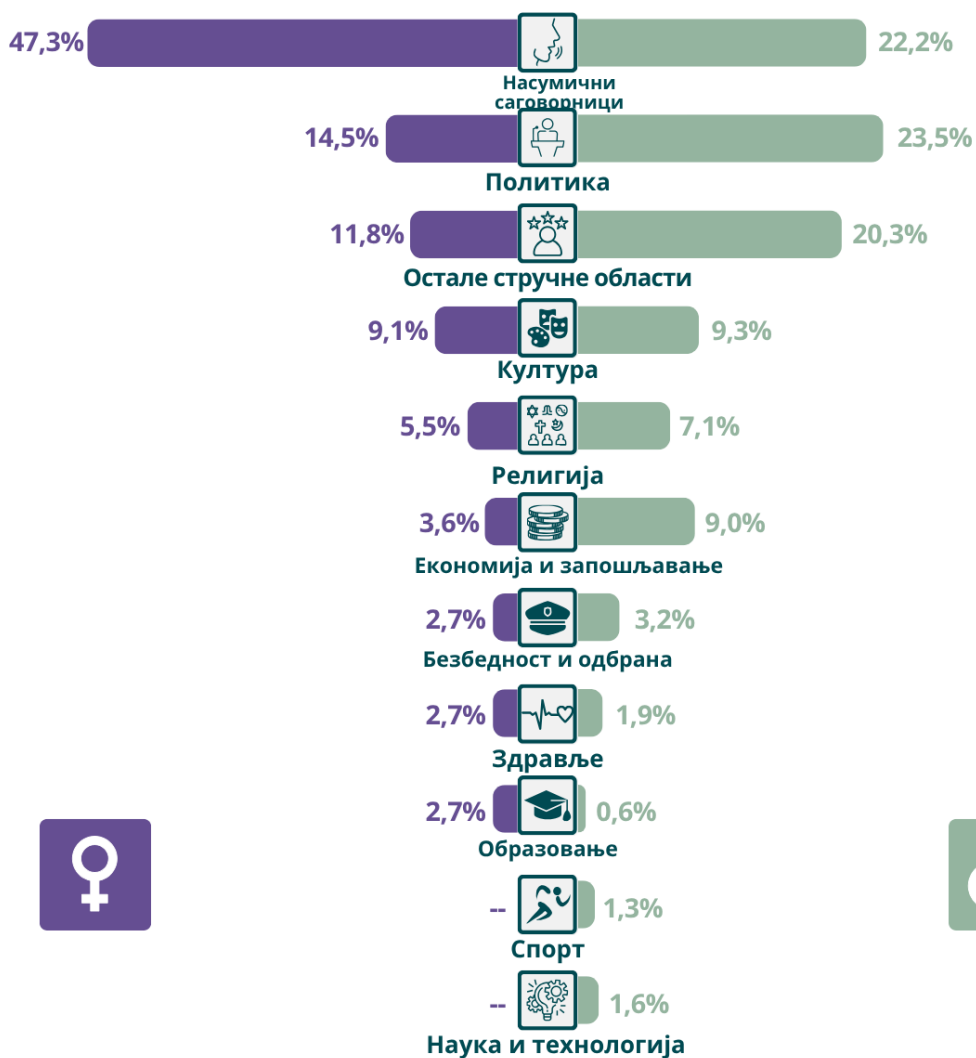

2 Друштвена област и род

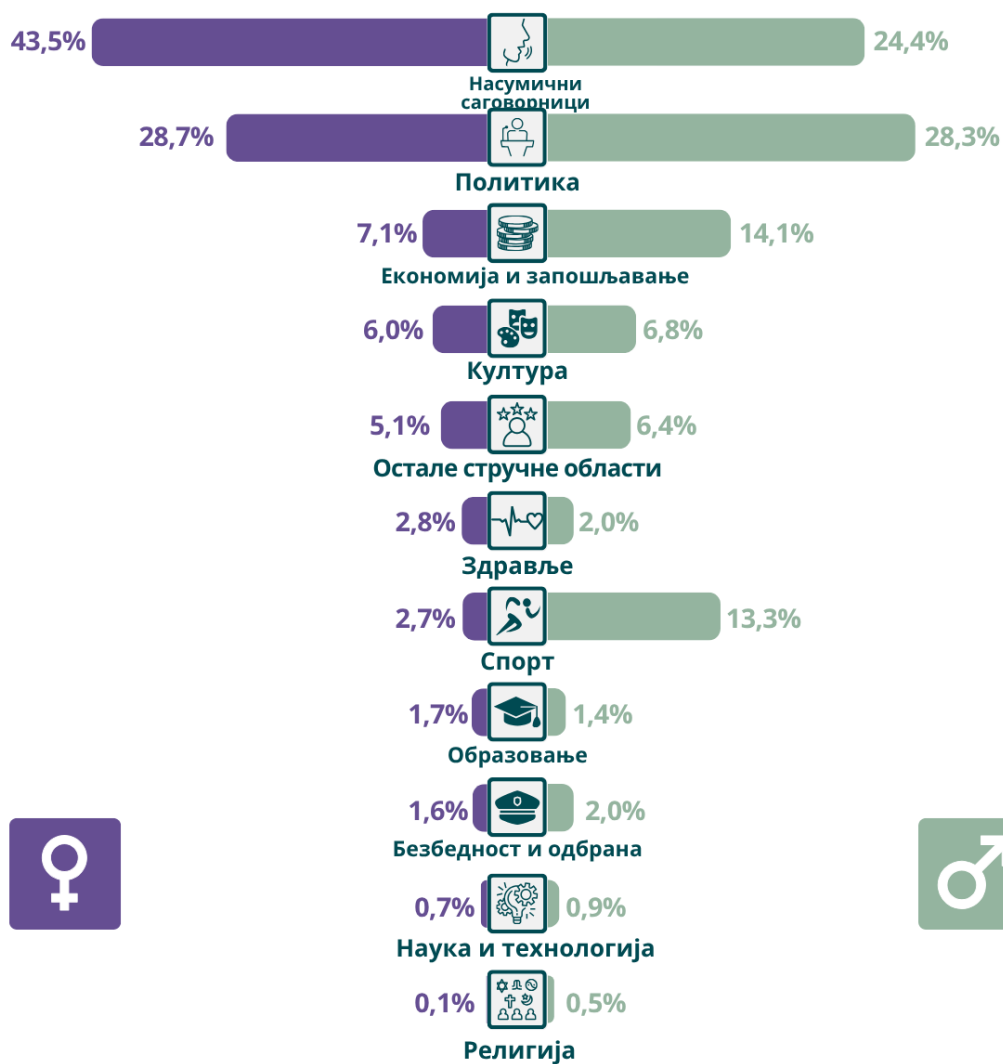

Друштвена област и род

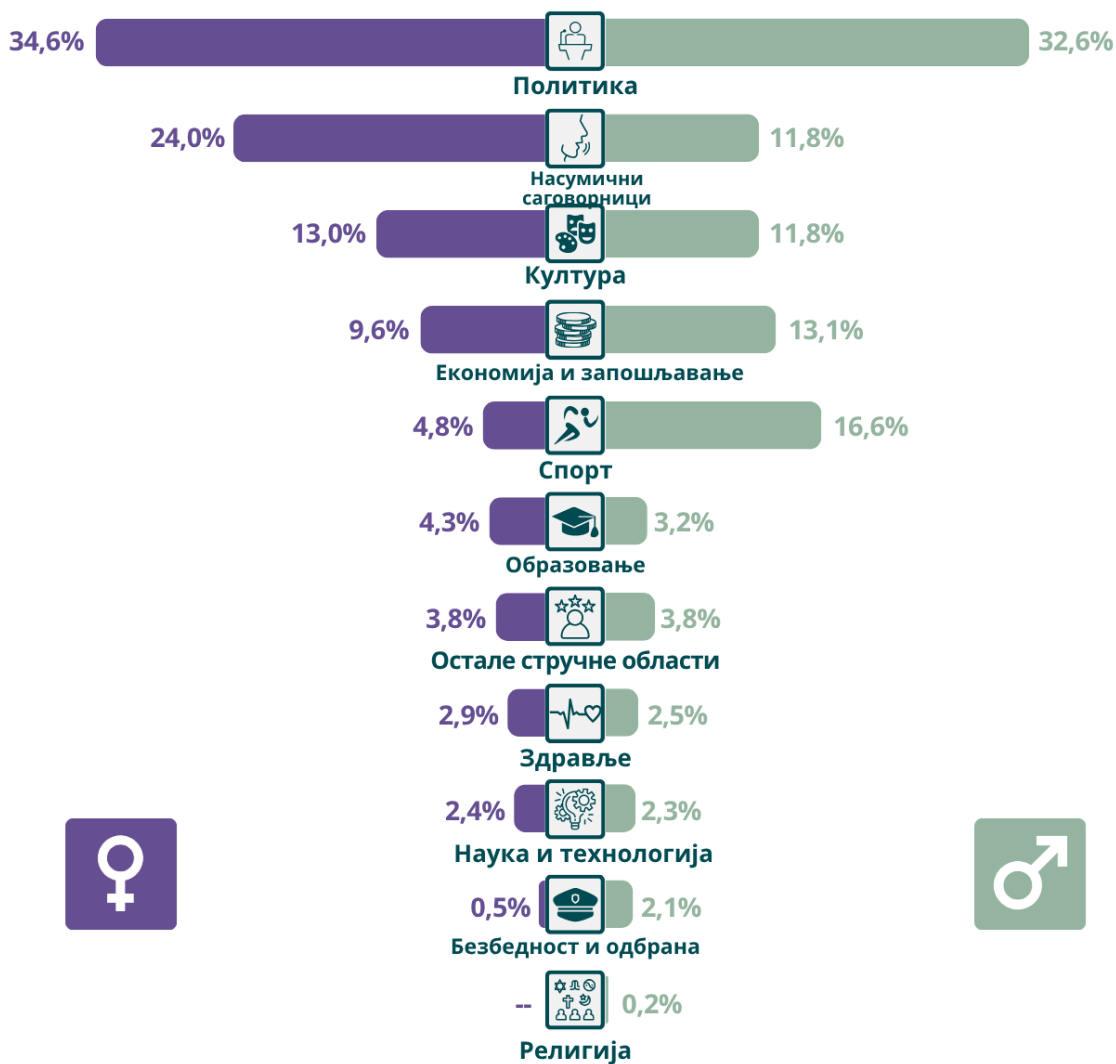

Друштвена област и род

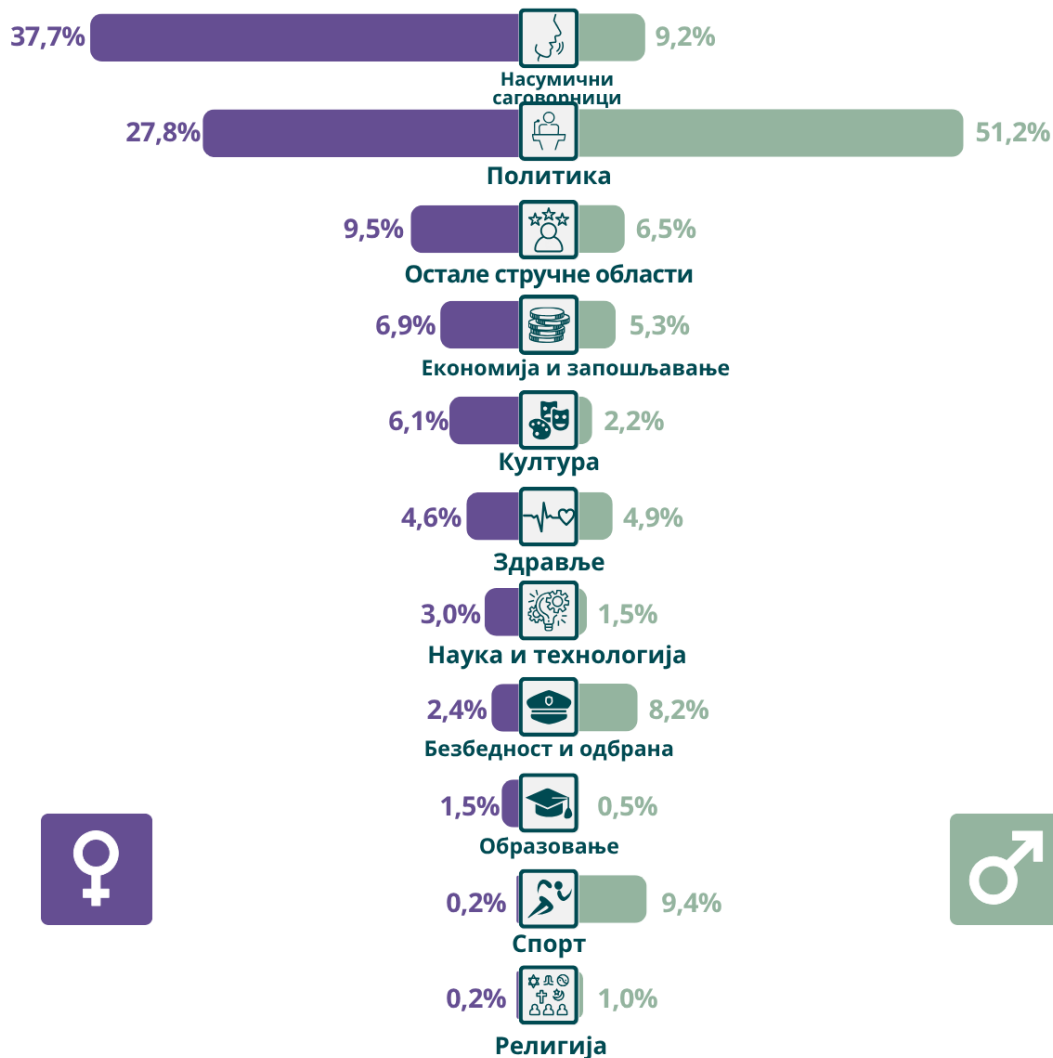

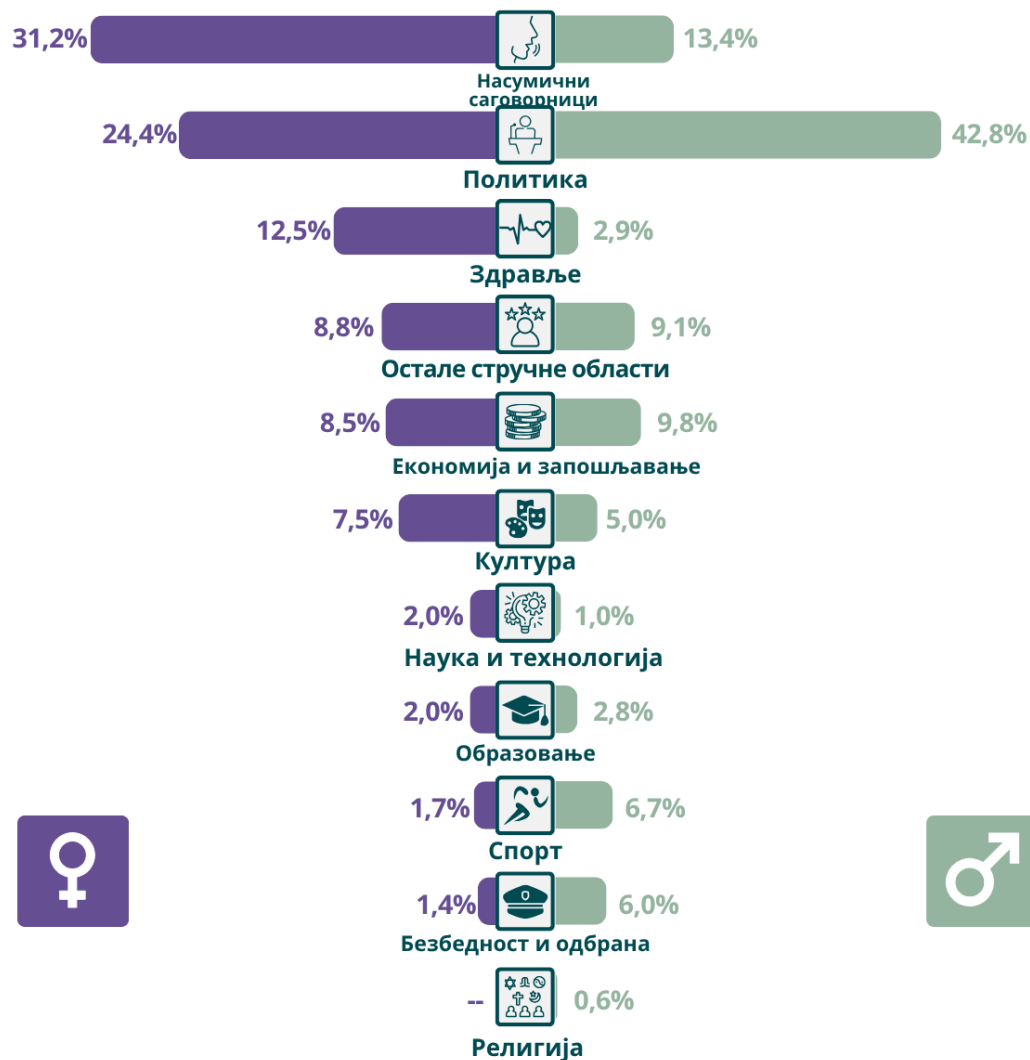
Друштвена област и род

Друштвена област и род

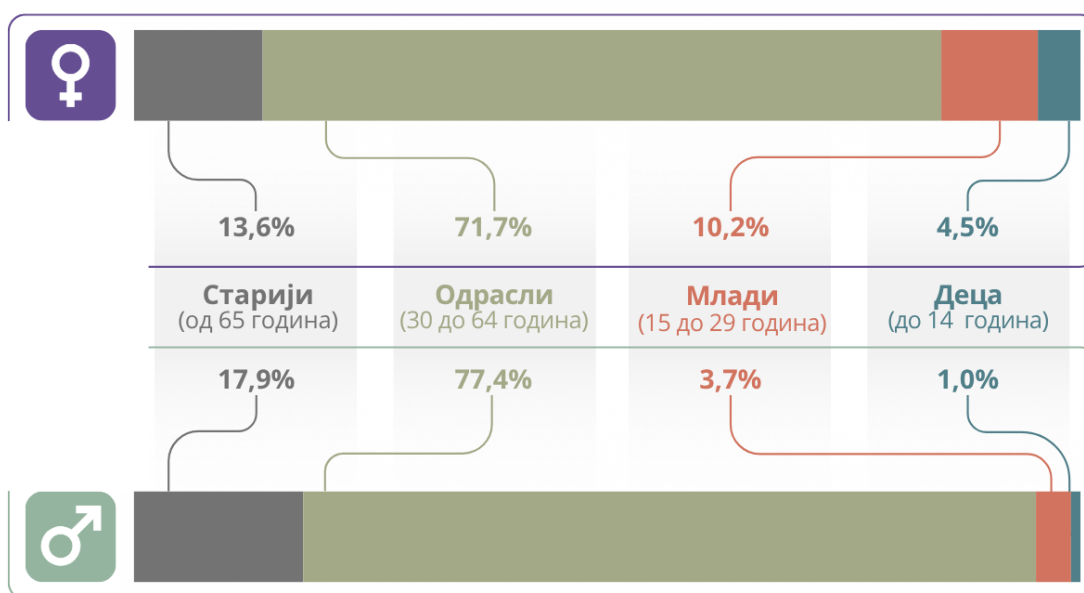
Да ли су представљене жене различитих година старости?

Наредне слике показују расподелу учешћа у дневно-информативним програмима по старосним групама и роду људи који учествују: резултати за жене су приказани на првој траци изнад траке са резултатима за мушкарце.

Овај графички приказ омогућава да се види да ли године старости постају фактор који има другачији утицај на заступљеност жена и мушкараца у вестима.

АЕМ (Хрватска)

Процењена старост и род

2 Процењена старост и род

Процењена старост и род

Процењена старост и род

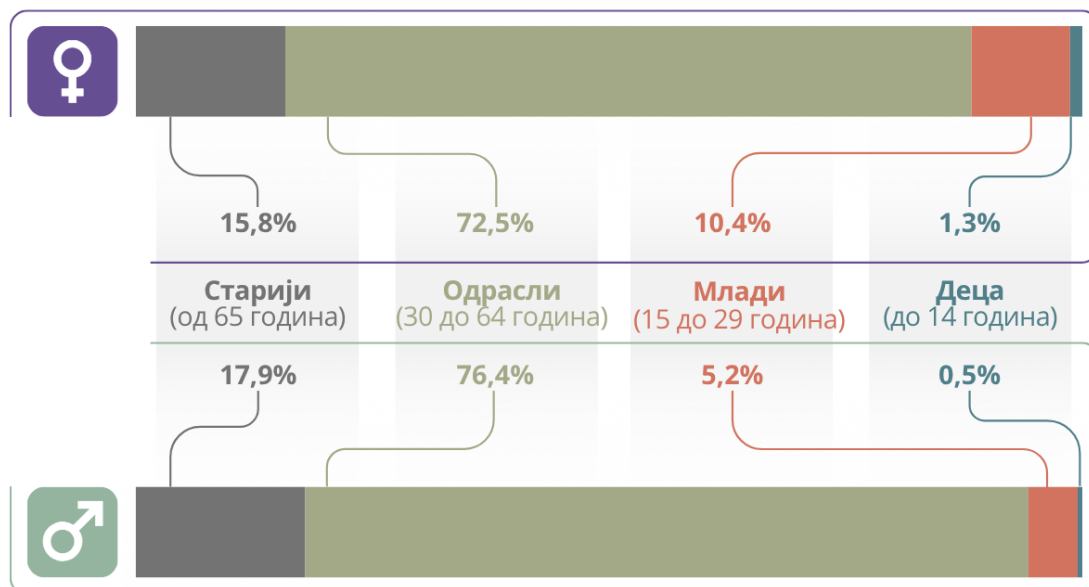

Процењена старост и род

Процењена старост и род

РТС | 1 Процењена старост и род

Како се представљају жене са инвалидитетом ?

Дијаграм у овом одељку приказује заступљеност особа са инвалидитетом по родовима, тако да се може видети да ли ова карактеристика представља диференцијални фактор у учешћу жена и мушкараца у дневно-информативним програмима.

АЕМ (Хрватска)

Инвалидитет и род

Инвалидитет и род

Инвалидитет и род

Инвалидитет и род

Инвалидитет и род

Инвалидитет и род

РТС | 1 Инвалидитет и род

Део IV: Закључци

Родна равноправност у аудиовизуелном окружењу је једна од области којима се бави Медитеранска мрежа регулаторних органа (МНРА) и, посебно, Радна група за родна питања и медије, која је у последњој деценији објавила различите извештаје који се фокусирају на ову проблематику.

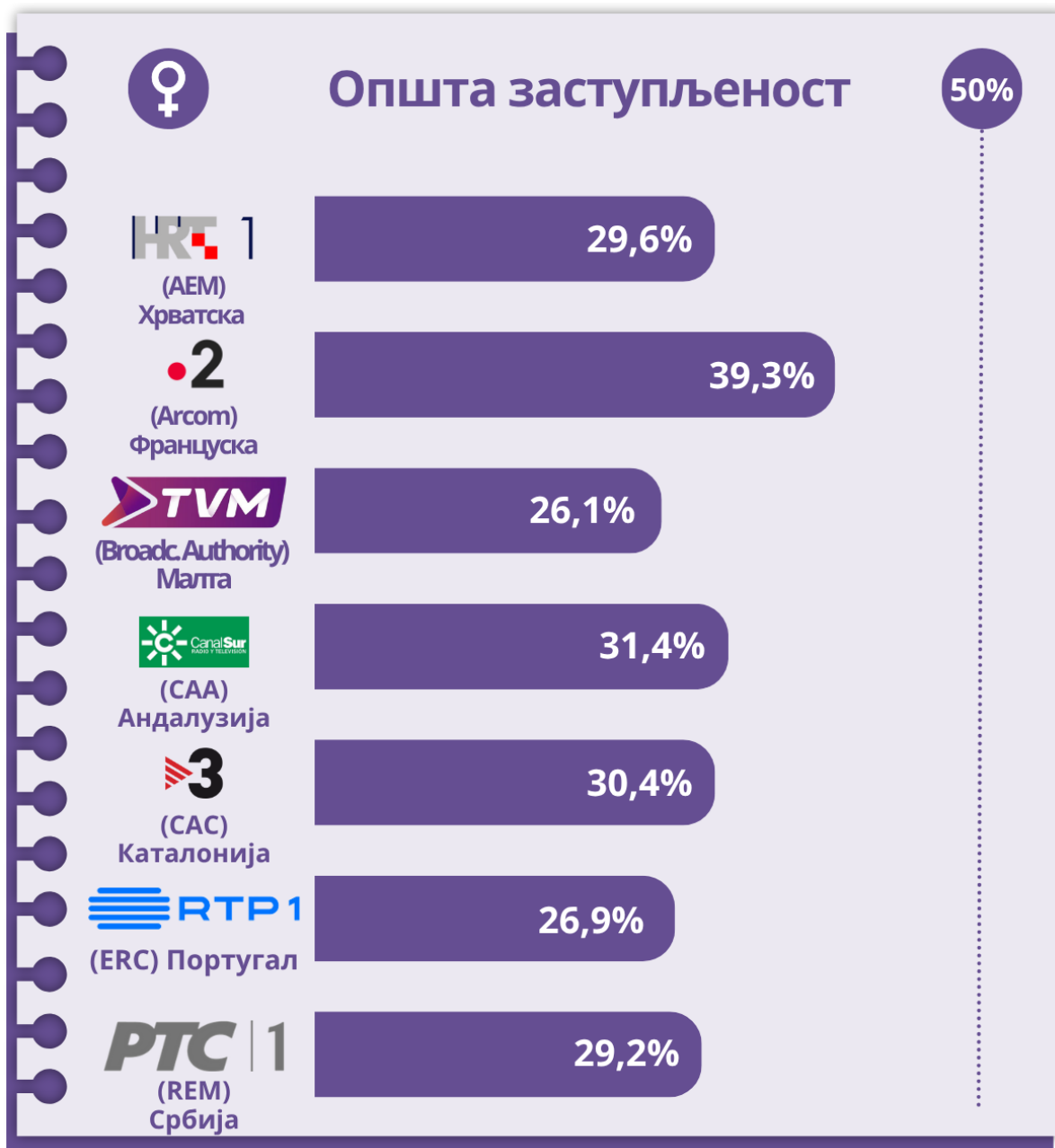
Сви ови извештаји су показали, без изузетка, јасне разлике.

У овом оквиру, ова студија анализира заступљеност и представљање жена у дневно-информативним програмима које емитује 7 јавних медијских сервиса на територијама које су део МНРА.

Општа заступљеност жена у вестима је мања на свим телевизијским станицама које су анализирале и креће се између 26,1 и 39,3 процената учешћа.

У већини случајева, проценат жена је унутар распона од два процента, **око 30%**.

Поред опште заступљености, анализа друштвених области омогућава да се утврде неке честе заједничке правилности.

Жене досежу вредности које су близу удела од 50% на свим анализираним каналима (између 43,0% и 60,2%) **само када учествују као насумични саговорници без друштвеног или професионалног представљања**, а самим тим и без јавне пројекције.

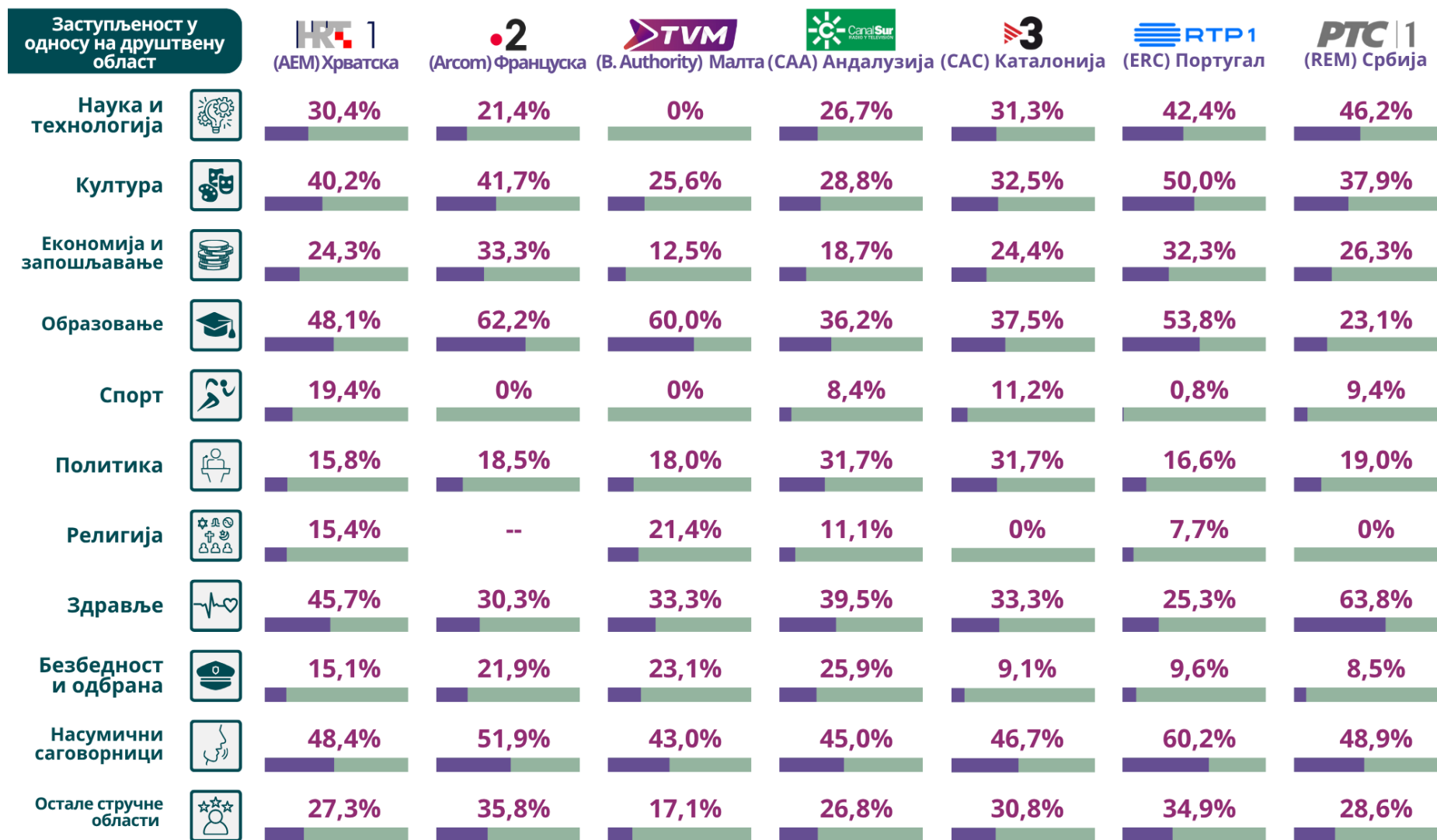
С друге стране, иако с много мањим апсолутним бројем учешћа, **релативна заступљеност жена је такође близу или изнад 50% на већини телевизијских станица анализираних у области образовања**, области која подразумева бригу о људима и којом традиционално доминирају жене: у Хрватској (48,1%), у Португалији (53,8%), на Малти (60%) и у Француској (62,2%).

Осим ових специфичних случајева, жене су само у одређеним изолованим ситуацијама заступљене на нивоу близу или изнад 50%.

На супротној страни, **најфлагрантније и најраспрострањеније разлике су у области спорта** (с практично потпуним одсуством жена на три телевизијске станице и око 10% на још три) **и безбедности и одбране**, где је удео жена близу 9% у 3 земље и између 15% и 25% у осталим случајевима.

Родне разлике су очигледне и на свим анализираним каналима, мада у мањој мери, у **економској области**, где је удео жена тек између 12,5% и 33,3% интервенција.

Што се тиче **политике**, која представља област од посебног јавног значаја због веза с доношењем одлука, и једну од области, заједно са насумичним саговорницима, која највише доприноси попуњавању анализираних учешћа у дневно-информативним програмима, удео жена је далеко од једнаког. Конкретно, заступљеност жена политичара варира између око 16% и 19%, у већини територија и износи 31,7% у Каталонији и Андалузији.

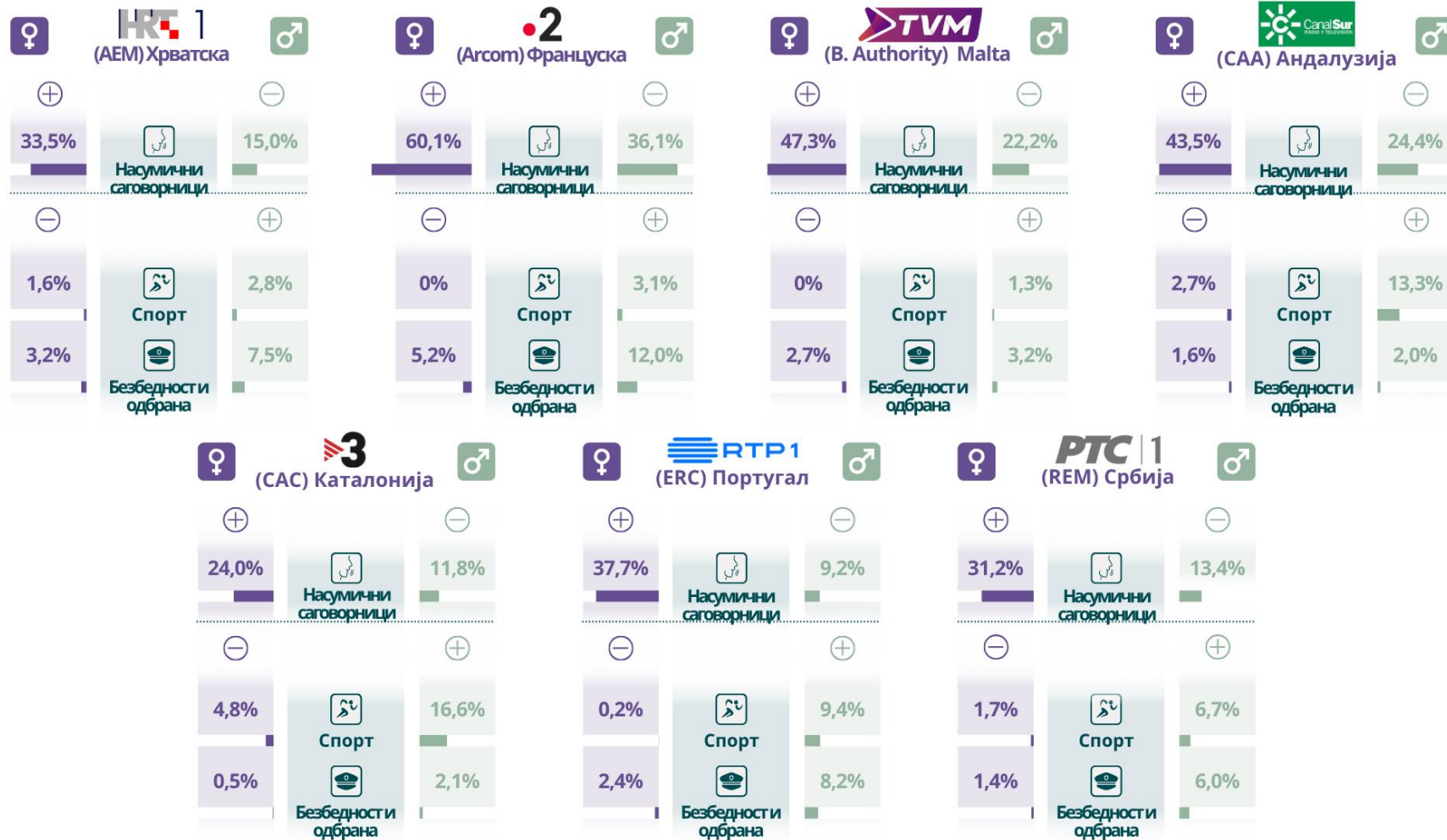

Када се анализа фокусира на то како су искључиво учешћа жена расподељена у различитим друштвеним областима, бројке показују важне разлике између родова, тако да је јасно постојање стереотипног представљања жена.

Стога, подаци прикупљени у наредном дијаграму показују да, на седам анализираних телевизијских станица, **жене учествују у вестима као насумични и неквалификовани саговорници много чешће него мушкарци.**

С друге стране, **заступљеност личности из света спорта и безбедносних снага је, генерално, очигледно израженије међу мушкарцима који се појављују у дневно-информативним програмима.**

Друштвена област и род

Године старости су такође родни фактор: на већини анализираних телевизијских станица, проценат девојака је отприлике двоструко већи од процента младића и, у неким случајевима, ова разлика је још израженија. На овај начин **се ствара медијски конструкт који интензивније повезује „младост“ са женама него са мушкарцима.**

С друге стране, заступљеност особа са инвалидитетом је толико мала (између 0,1% и 2,3% од укупног броја жена и мушкараца, зависно од телевизијске станице) да би то онемогућило поуздано тумачење података по родовима.

Разноликост и род

Да ли је род фактор у представљању жена у вестима?

Резултати који произилазе из анализе података које је доставило свако регулаторно тело показују да је, у ствари, представљање жена и мушкараца у вестима и даље предмет родних подела у многим аспектима:

- Постоје јасне разлике између родова, како у строго квантитативном смислу, тако и у односу на улоге које су развијене у вестима.
- Мања заступљеност жена је општа карактеристика која се може екстраполирати у већини области вести.
- Стереотипно представљање жена и даље траје, што је последица ендемске родне друштвене неједнакости.
- Уочено је да су године старости такође елемент на који утиче род.